

and in a prospect, a- volume of a manufactured produce. In conditions of market economy an effective development of agriculture is impossible without an activation of investment process, a substantial increase of volume of investments, electing the most effective sources of funding. Investment policy is a difficult process, that depends on the complex of different factors which influence the investment activity in agriculture, that characterizes its state and prospects of development.

A research aim is an analysis of a modern state of investment activity in all spheres of economy including an agrarian sector and determination of directions of its activation.

In the article with a help of economic and statistical methods of research the modern state of investment activity in the economy of a country and in the agrarian sector is analysed.

The volumes of direct foreign investments attracted in the economy of a country and in the agrarian sector are reflected and the dynamics and the structure of capital investments and the sources of their financing are analysed, principal reasons of decline of investment activity in an agrarian sector are set, the directions of activation of investment activity in an agrarian production and the terms of increase of efficiency of a use of all sources of fundig on realization of investment projects are determined.

For thist purpose an improvement of normative and legal base of investment activity and providing on this basis a reliable protection of rights of investors, creation an equal terms for home and foreign investors; support of ecologically safe investment projects that use modern resource and energykeeping technologies; stimulation of involving of private investments and their combination within the limits of concrete investment projects with a budgetary facilities with the aim of increase of investment resources and increase of level of their efficiency are necessary.

The measures offered for the increase of level of investment attractiveness of an agro-industrial complex will not be able to do the industry instantly attractive for investors, but will help to stabilize present position of agricultural enterprises, to improve their financial and productive indexes and to lay the reliable foundation for effective activity in the field of investing in general and to the agroindustrial complex of Ukraine in particular.

Key words: types of economic activity, agrarian sector, investments, investment activity, direct foreign investments, sources of funding, capital investments, personal funds, budgetary facilities.

УДК 336.773

БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

П.К. Бечко, кандидат економічних наук

К.М. Мельник, кандидат економічних наук

Л.В. Барабаш, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

У статті розглянуто тенденції розвитку ринку кредитних історій в Україні. Автори дають роз'яснення щодо механізму отримання інформації з бюро кредитних історій. Узагальнено проблемні аспекти взаємовідносин кредитних бюро і комерційних банків, а також обґрунтовано доцільність і особливості їх запровадження.

***Ключові слова:** ринок кредитних послуг, кредитний ризик, бюро кредитних історій, кредитна історія, користувачі кредитної історії, позичальник.*

Постановка проблеми. З розвитком ринкових відносин і глобалізації економіки на ринку кредитних послуг невідомо зростає кількість кредитних продуктів. Однак зростання конкуренції спонукає банки спрощувати умови їх реалізації, що провокує високий рівень ризиків неповернення кредитів. Внаслідок зазначеного банки змушені застосовувати агресивну кредитну політику. А тому подальший розвиток фінансового та банківського сектору потребує обміну інформації між кредитними установами.

Тип кредитної політики банку напряму залежить від якісної оцінки ризику потенційних позичальників, що формується на підставі кредитних історій по раніше виданих і повернутих кредитах. І в такій ситуації актуальності набуває питання управління кредитними ризиками. За умови ефективного його провадження банки можуть розраховувати на зниження власних витрат, а отже – на збільшення обсягів прибутку.

Під кредитним ризиком (credit risk) розуміють «наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання» [1].

Саме тому постає потреба у функціонуванні спеціальних бюро кредитних історій, які, за допомогою достовірної інформації про позичальників і їхні кредитні історії, дозволять банкам мінімізувати рівень кредитного ризику під час видачі кредиту. Також це дозволить вивільнити частину коштів, які нині спрямовуються банками на покриття можливих втрат внаслідок неповернення кредитів. Адже накопичення банками капіталу у вигляді резервів має дві суттєві переваги: по-перше, дає змогу мінімізувати кредитний ризик, і, по-друге, забезпечує приріст кредитного портфеля. Внаслідок цього банки мають можливість отримати основний відсотковий дохід, що сприяє їх стійкості та подальшому розвитку на умовах розширення обсягів кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем і перспектив розвитку бюро кредитних історій у сучасному фінансово-економічному середовищі присвячені праці О.М. Загурського, Ю.О. Лупенка, М.Я. Дем'яненка, Л.М. Коваля, І.І. Лукінова, Т.В. Майорової, О.О. Непочатенко, Г.М. Чепелюк та інших вітчизняних і зарубіжних науковців. Проте, зважаючи на недоліки загальної структури кредитних портфелів банків, слід зазначити, що кредитні бюро нині не виконують належної їм ролі щодо мінімізації кредитних ризиків, а тому дане питання потребує подальшого вивчення й удосконалення.

Методика досліджень. У процесі дослідження використано такі наукові методи, як: абстрактно-логічний, емпіричний (узагальнення та порівняння), рядів динаміки, а також системного підходу до рішення проблем.

Результати досліджень. За сучасних умов в арсеналі кредитної установи існує значна кількість елементів управління кредитними ризиками: фінансові методи, інструменти, регламенти, норми і нормативи,

співвідношення відсоткових доходів і ризиків втрат, організація взаємовідносин банку з клієнтами та бюро кредитних історій. При цьому головною передумовою щодо визначення міри впливу конкретних ризиків на кредитну установу є джерела їх виникнення, які можна виокремити за наступною класифікацією: глобалізація суспільства; функціонування економіки в нестабільних умовах; локальні зміни економічної і соціальної ситуації в окремо взятому регіоні; протиріччя в нормативних документах; зростання кількості недобросовісних позичальників.

Серед найвагоміших джерел виникнення кредитних ризиків є недобросовісні позичальники, видача кредитів яким залежить від їх фінансового стану та репутації. Відсутність чи неповна інформація у кредитних установ про діяльність останніх підсилює конкуренцію на ринку кредитних послуг, що призводить до зростання відсоткових ставок за банківськими кредитами на кредитному ринку, неадекватної оцінки ризиків внаслідок чого зростають проблемні кредити банківської системи в цілому.

Незважаючи на те, що в арсеналі банківських установ накопичені дієві методи щодо мінімізації кредитних ризиків, зокрема – диверсифікація кредитного портфеля, страхування, нормування, контроль за використанням та забезпечення кредитів, аналіз кредитоспроможності позичальника та багато інших, найдієвіших методом все ж було б ефективне функціонування кредитних бюро. Адже використання достовірних даних щодо попередніх кредитних історій позичальників змогло б убезпечити банки від зростання проблемних кредитів.

Слід відзначити, що проблема акумуляції інформації про кредитні історії позичальників у країнах з розвинутими ринковими відносинам давно вирішується за допомогою спеціальних баз даних – бюро кредитних історій. Зазначені установи акумулюють інформацію щодо фінансового стану потенційних позичальників на підставі показників їх діяльності, що зберігаються в кредитній історії. А головною перевагою для банків у використанні інформації, наданої такими бюро, є особливий режим обмеження доступу до інформації, який відкрито лише для обмеженого кола осіб.

Саме тому в умовах вітчизняних реалій фінансово-кредитної сфери бюро кредитних історій мають стати важливим джерелом інформації для кредитного аналізу. Це пояснюється тим, що до їх безпосередньої компетенції входить підготовка комплексних довідок про суб'єктів господарювання, обсяги надання послуг, оприлюднення рейтингів.

Для прикладу, у США чисельність таких організацій перевищує 3 тисячі, а в своїх архівах вони мають кредитні історії більшості фізичних та юридичних осіб. На підставі даних, наданих кредитними інспекторами банків-партнерів і податковим управлінням США складається щорічний звіт про позичальників (фірма «Роберт Морріс») та альманах показників діяльності фірм різних сфер і галузей господарювання (фірма «Лео Трей»). А фірма «Дан енд Бред Стріт Кредит сервіс», на підставі опрацювання фінансових звітів компаній і підприємств різних галузей, оприлюднює 14

ключових показників ефективності, прибутковості і кредитоспроможності [4, с.53].

У Франції дані виробничих і фінансових показників діяльності позичальників, а також інформація про їх місце на ринку, згруповано у картотеці Банку Франції. Складовою картотеки є Центр визначення ризиків, у якому щомісячно акумулюються дані банків щодо позичальників і кредитів, наданих їм.

У дореволюційній Росії також існували фірми, завданням яких було накопичення актуальної для банківського кредитування інформації. Так, деякі з них акумулювали дані про торгіву кредитоспроможність фірми, інші – накопичували показники ділових характеристик окремих осіб, а найпотужніші – такі, як московська компанія «С. Клячкін і К^о», – формували інформаційну мережу як на вітчизняних теренах, так і за кордоном.

Занепад і зміна державного устрою внаслідок революційного перевороту знищили не лише банківську систему, а й усі надбаня попередників, пов'язані з нею. Однак у період НЕПу, коли спостерігалось відносне відродження цивілізованого ладу, було зареєстроване Російське товариство з видачі довідок про кредитоспроможність (скорочено Кредит-бюро). Крім сприяння банківським установам у видачі кредитів, бюро також здійснювало бухгалтерську експертизу. Інформація даної організації носила конфіденційний характер і доступ до неї мали виключно члени бюро. При цьому Державний банк активно використовував у своїй діяльності надбаня Кредит-бюро, укладаючи з ним генеральні угоди на обслуговування.

Перехід до ринкових умов господарювання та виникнення кооперативів і недержавних підприємств ознаменувалися розвитком банківської сфери та виникненням потреби у достовірній інформації про позичальників. І тому знову активно розпочався процес створення кредитних бюро.

На початку 1990-х років в Україні здійснювалися спроби узагальнення інформації про кредитні історії позичальників в межах спеціалізованих організацій. І поштовхом для цього стали потреби та пропозиції міжнародних фінансових організацій, для яких привабливим був новий ринок реалізації банківських продуктів.

Із середини 2001 р, на підставі Постанови НБУ, в Україні було започатковано «Реєстр позичальників», який мав на меті отримання та узагальнення інформації банком про потенційних клієнтів. Перевагою у прискіпливому дослідженні користувалися недобросовісні позичальники, що порушували принципи та умови банківського кредитування. На той час до складу Реєстру увійшло близько 100 банків та інших фінансових установ.

Однак діяльність Реєстру стримувалася відсутністю нормативно-правових актів, на підставі яких здійснювалося б накопичення інформації про кредитні історії позичальників і її надання банкам.

Активний процес розвитку та функціонування бюро кредитних історій, внаслідок чого започатковується проведення міжнародних конференцій та «круглих столів» з цієї теми, а також фіксується поява

перших проектів профільного закону, розпочався у 2003 році. Однак закон «Про організацію формування та обігу кредитних історій» був прийнятий лише у червні 2005 р, а набрав чинності з 29 січня 2006 р.[6]. Відповідно до останнього, кредитне бюро формально існує у банківській системі України, проте реально, внаслідок суперечностей законодавства у царині банківської таємниці, нівелює й унеможлиблює його дієве та ефективне застосування.

Нині на ринку бюро кредитних історій в Україні працюють вісім кредитних бюро, серед яких найбільшими є Українське бюро кредитних історій (УБКІ), Міжнародне бюро кредитних історій (МБКІ) і Перше всеукраїнське бюро кредитних історій (ПВБКІ) [7, с.16].

Однак результати діяльності бюро кредитних історій свідчать, що їхніми послугами користується лише незначна кількість діючих нині комерційних банків. Проте, спираючись на світовий досвід, можна впевнено стверджувати, що одним із головних чинників збереження стійкості та безпеки банківської системи в цілому та кожного окремого банку зокрема є дієві бюро кредитних історій. Адже саме дані інституції виступають інформаційними посередниками між банківськими установами та позичальниками. А надана ними інформація не тільки знижує рівень кредитних ризиків фінансових установ, а й стимулює підприємства до культури одержання та використання кредитів.

Бюро кредитних історій, відповідно до закону України «Про організацію формування та обігу кредитних історій», – це юридична особа, виключною діяльністю якої є збір, зберігання, використання інформації, яка складає кредитну історію [2]. Саме цей закон регулює діяльність Бюро, їх створення, передбачає законодавчу базу у сфері формування та обігу кредитних історій, принципи формування та доступу до інформації, яка складає кредитну історію, джерела формування кредитних історій, визначає користувачів та інформацію, що міститься в кредитній історії. В той же час, законом не передбачено, в чиїх інтересах функціонує кредитне бюро, що є однією із передумов дискусій серед науковців і практичних працівників банківської сфери. Адже досвід країн з розвинутими ринковими відносинами, зокрема США свідчить, що кредитні бюро цієї країни мають право видавати кредитні довідки комерційним організаціям у випадку, коли їх єдиною метою є маркетинг інших кредитних продуктів серед позичальників.

Стійкість банківського сектору України суттєво послабилася в умовах світової кризи 2008–2010 рр. А зниження платоспроможності багатьох вітчизняних підприємств-позичальників з цієї ж причини призвели до зростання частки проблемних кредитів у структурі кредитних портфелів (табл. 1). Дані свідчать, що до 2008 р. простежується стійка тенденція до зниження частки проблемних позик у кредитному портфелі і на початок 2008 р. вони становили всього 1,31% від загального обсягу кредитного портфеля українських банків, що в абсолютному вираженні склало 6357 млн. грн. Проте фінансова криза 2008 р. призвела до зростання проблемної заборгованості, – і частка проблемних кредитів у сукупному обсязі наданих українськими банками позик зростала у продовж 2008 – 2010 рр. Так, якщо на

01.01.2009 р. вона становила 2,27% кредитного портфелю вітчизняних банків, то на 01.01.2011 р. – вже 11,24%, тобто відзначається зростання на 8,97%. В абсолютному вираженні обсяг проблемних кредитів банківської системи України збільшився за 2008 – 2014 рр. на 129501 млн. грн. або в 21 раз. Наразі, станом на 01.08.2016р., частка проблемних кредитів у кредитному портфелі зросла до 26,1% або на 12,6 відсоткових пункти порівняно з 2015 р.

1. Динаміка показників кредитного портфеля та проблемної заборгованості банківської системи в Україні протягом 2007-2015 рр.

Рік	Кредитний портфель, млн. грн.	Темп приросту кредитного портфеля, %	Проблемні кредити, млн. грн.	Темп приросту проблемних кредитів, %	Частка проблемних кредитів у кредитному портфелі, %
01.01.2007	269688	72,45	4456	31,87	1,65
01.01.2008	485507	79,97	6357	42,66	1,31
01.01.2009	792244	63,23	18015	183,39	2,27
01.01.2010	747348	-5,67	69935	288,20	9,30
01.01.2011	755030	1,03	84851	21,33	11,24
01.01.2012	825320	9,31	79292	-6,55	9,61
01.01.2013	815327	-1,21	72520	-1,09	8,89
01.01.2014	911402	11,78	70178	-3,23	7,7
01.01.2015	1006358	10,41	135858	93,59	13,5
01.08.2016	1155344	14,8	196152	44,4	26,1

Джерело: Складено за даними офіційного сайту НБУ: www.bank.gov.ua

Питання мінімізації кредитних ризиків шляхом достовірної оцінки платоспроможності позичальників в сучасних умовах набуває гостроти й актуальності. Банки широко застосовують кредитну історію останніх, оцінюючи їх кредитоспроможність, застосовуючи фінансові коефіцієнти, а також аналізуючи результати розгляду їх грошових потоків, витрачаючи багато часу та подовжуючи тривалість процедури надання кредиту. Цього можна уникнути, використовуючи дані Кредитних бюро, які створені НБУ як спеціалізована установа у складі банківської системи. Нині вони не лише здійснюють збір даних про позичальників і надають накопичену інформацію зацікавленим кредитним установам, а й звіряють її, на запит замовників, з даними фіскальних органів і відкритих публічних джерел.

Відомості про позичальника від бюро кредитних історій і фіскальних органів банк використовує на етапі аналізу кредитної заявки позичальника. При цьому виокремлюються позичальники з негативною кредитною історією, що, відповідно, сприяє мінімізації кредитних ризиків й убезпеченню від проблем неповернення кредитів. Такі рішення позитивно відображаються як на якості кредитного портфеля банку, так і на ефективності кредитних операцій. А для бюро кредитних історій співпраця з банками є вагомою підтримкою у створенні єдиної інформаційної бази кредитних історій, що має наслідком суттєве зниження кредитних ризиків і кредиторів, і позичальників.

До першорядних чинників, що впливають на процес взаємодії банку і

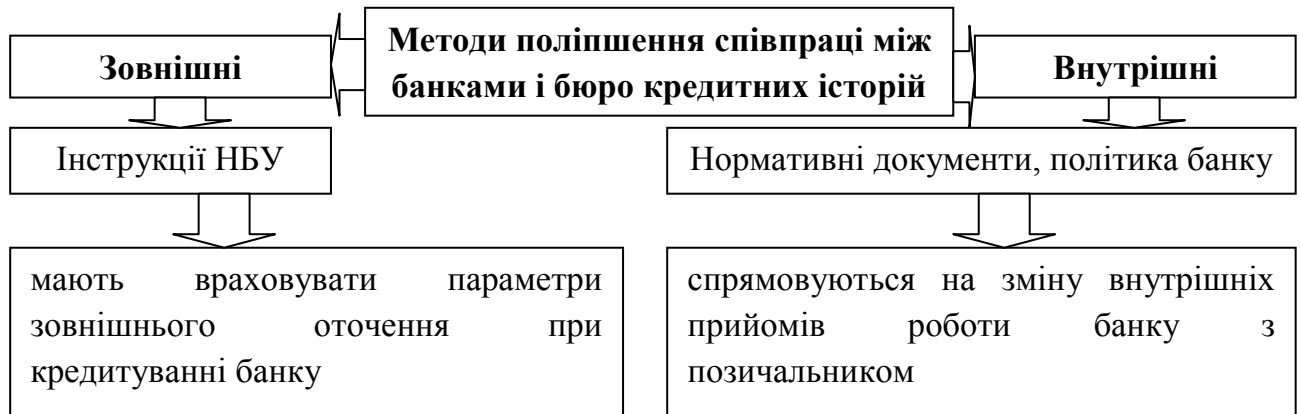
бюро кредитних історій, можна віднести стимулюючі і ті, що перешкоджають взаємовигідній взаємодії банків і бюро кредитних історій в роботі з позичальниками (рис. 1).

Рис. 1. Ключові чинники, що впливають на процес взаємодії банків і бюро кредитних історій

Слід відзначити, що попри висвітлені на рисунку 1 моменти, суттєвою перешкодою у взаємовідносинах кредитних бюро і комерційних банків є невирішені технічні моменти співпраці, що потребує розгляду наступних питань: забезпечення єдності складових підсистем і елементів управління кредитним ризиком; створення умов для реалізації цілей і завдань банку і бюро кредитних історій у роботі з позичальниками як відкритої соціально-економічної системи; забезпечення фінансово-господарської самостійності як банку, так і бюро кредитних історій.

Вирішення перерахованих завдань можливе внаслідок використання зовнішніх і внутрішніх методів співпраці (рис. 2).

Рис. 2. Методи поліпшення співпраці між банками і бюро кредитних історій

Досвід взаємин між бюро кредитних історій і комерційними банками свідчить про наявність окремих проблем, вирішення яких сприятиме зростанню ефективності роботи бюро кредитних історій і позитивно впливатиме на управління кредитним ризиком.

Тому, з метою подальшого вдосконалення функціонування бюро кредитних історій, слід законодавчо оформити всі Положення про діяльність цієї установи. Крім того, велике значення має підбір і розстановка кваліфікованих кадрів кредитного бюро. Вирішення цієї проблеми сприятиме надійності інформації про кожного позичальника.

Інформація, яку надає кредитне бюро, повинна бути платною. Це спонукатиме кредитного бюро до налагодження збору правдивої, якісної інформації, яку комерційні банки в подальшому будуть використовувати в процесі кредитних взаємовідносин.

Якість роботи бюро кредитних історій впливає на ефективність діяльності комерційних банків при здійсненні ними кредитних операцій. На даний час інформація про позичальника, навіть якщо вона несе негативний характер, не може бути передана в бюро кредитних історій без згоди позичальника. В ідеалі банк може отримати згоду позичальника на передачу інформації відразу ж після укладання кредитного договору. За цієї умови банк буде зобов'язаний передавати всю інформацію, що становить кредитну історію, в бюро кредитних історій. Водночас банк не матиме права передавати в бюро кредитних історій тільки негативну інформацію.

Сучасний досвід функціонування бюро кредитних історій свідчить про недостатній технічний захист інформації, що є основою кредитної історії. Наразі, отримавши кредитну історію з бюро кредитних історій, банк сам визначає надійність потенційного позичальника. Також для підвищення якості управління ризиками в банках слід розробляти науково-методологічний комплекс, здійснювати моніторинг кредитної історії кожного позичальника, виявляти раніше допущені помилки при роботі з клієнтом. Саме використання комплексного моніторингу надасть змогу банку уникнути кредитних ризиків, створивши на основі аналітичного матеріалу надійного позичальника з позитивною кредитною історією та хорошими показниками кредитоспроможності.

Висновки. На даний час фінансовий стан позичальників часто є недостовірним. Проблема простроченої заборгованості вітчизняних комерційних банків вирішується колекторськими агентствами. При цьому невеликі банки не зацікавлені надання інформації для кредитного бюро про якість клієнтів, а тому вони змушені або платити високу ціну за інформацію, отриману з бюро, або самостійно оцінювати кредитоспроможність позичальників.

Додатковий дохід бюро кредитних історій можуть отримати шляхом надання послуг банкам у вигляді інформації за результатами оцінки якості позичальника, його платоспроможності. Дана робота буде рентабельною, оскільки бюро має всю інформацію про позичальників. При регулярному і достовірному наданні в бюро кредитних історій інформації про своїх клієнтів, банки можуть постійно отримувати звіти про кредитні операції потенційних позичальників.

На даний час кожне бюро має свій формат обміну даними з банком. І найбільш прийнятним буде застосування передових програм і технологій з високим ступенем захисту від несанкціонованого доступу до бази даних. Також необхідно відзначити, що аналіз якості інформації, отриманої з бюро кредитних історій, виявив помилки, які можуть призвести до невірної оцінки якості позичальника. Як правило, помилки виникають з вини банків, тому позичальникові доцільно самому ознайомитися зі своєю кредитною історією. У той же час, дана ситуація впливає на репутацію банків і бюро кредитних історій. А тому перспективи подальшого розвитку бюро обумовлені тим, що співпраця банків і бюро кредитних історій вигідна кожній зі сторін і призводить до мінімізації кредитного ризику.

Література

1. Кредитний ризик // Офіційне Інтернет - представництво Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123415.

2. Кугатін Ю. Кредитна історія – новий критерій оцінки суспільного стану людини. Забезпечення конституційних прав при організації формування та обігу кредитних історій // Офіційний сайт міністерства юстиції. URL: <http://old.minjust.gov.ua/17871>.

3. Висока частка проблемних кредитів в активах банків збережеться ще кілька років – експерти // Finance.ua: електрон. вид. 2013. 19.07.2013. URL: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/07/19/305649>.

4. Ольшаный А.И. Банковское кредитование: российский и зарубежный опыт [под ред. Е. Г.Ищенко, В. И.Алексеева]. М.: Русская Деловая Литература, 1997. 352 с.

5. Про організацію формування та обігу кредитних історій: закон України: закон України № 2704 від 23.06.2005 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>.

6. Продаева Е. Кредитные истории // Фондовый рынок. 2007. № 23. С. 16 – 18.

7. Колісник М., Кобилецька О. Проблеми та перспективи функціонування бюро кредитних історій України // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. № 19.2. С. 208 – 219.

References

1. Credit Risk // Official Website of the National Bank of Ukraine. URL:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123415.

2. Kuhatin Y. Credit history – the new criterion for the assessing of the social status of a person. Ensuring of the constitutional rights while organizing the formation and turnover of credit histories // Official site of the Ministry of Justice. URL:<http://old.minjust.gov.ua/17871>.

3. The high proportion of bad loans in the banks' assets will continue for several years yet - experts // Finance.ua: electron.publ. 2013. 19.07.2013. URL:<http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/07/19/305649>.

4. Olshany A.I. Bank lending: Russian and foreign experience [ed. E. G. Ischenko V. I. Aleksieieva]. М.: Russian Business Literature, 1997. 352 p.

5. On the organization of formation and turnover of credit histories: the law of Ukraine: the law of Ukraine № 2704 from 23.06.2005 // database "Legislation of Ukraine" / VR of Ukraine. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>.

6. Prodaieva Y. Credit histories // Stock Market. 2007. №23. P. 16 - 18.

7. Kolisnyk M., Kobyletska A. Problems and prospects of the credit bureaus of Ukraine functioning // Scientific Herald NLTU Ukraine. 2009. № 19.2. P. 208 - 219.

Одержано 03.10.2016

Аннотація

Бечко П.К., Мельник Е.Н., Барабаш Л.В.

Бюро кредитных историй как основное средство минимизации кредитных рисков

Развитие рыночных отношений и глобализация экономики на рынке кредитных услуг способствуют росту численности кредитных продуктов. Однако вследствие этого расширения усиливается конкуренция банков, которые вынуждены функционировать при условии больших рисков невозвращения заемных средств, что провоцирует их применять агрессивную кредитную политику. Как следствие вышеизложенного – возникает острая потребность регулярного обмена информацией между кредитными учреждениями.

Исходя из того, что главным фактором кредитной политики является качество оценки потенциальных заемщиков, последняя формируется каждым кредитным

учреждением путем применения кредитных историй, которые хранятся в банках. Именно это позволяет банкам уменьшить уровень кредитного риска.

В экономически развитых странах проблемы, связанные с отсутствием информации о заемщиках, решаются с помощью специальных баз данных – бюро кредитных историй. В этих учреждениях установлен особый режим ограничения доступа к информации, который открывается лишь ограниченному кругу пользователей.

Бюро кредитных историй особенны тем, что они накапливают информацию о каждом физическом или юридическом лице, которое хотя бы раз использовало заемные средства. При этом наиболее ценными фактами являются платежеспособность заемщика, своевременность и полнота погашения им долга. Именно поэтому в современных условиях функционирования банковской системы бюро кредитных историй является обязательной и неотъемлемой составляющей, которая, прежде всего, способствует сохранению ее эффективности, стойкости и безопасности.

Следует также отметить, что одним из главных факторов сотрудничества бюро кредитных историй и банков является их взаимный интерес. Банки, со своей стороны, предоставляют информацию относительно заемщиков, а Бюро аккумулирует информацию и распределяет ее между банками.

При этом в процессе функционирования кредитных бюро на современном этапе ощущается влияние как стимулирующих, так и сдерживающих факторов, которые существуют и во внешней законодательно-экономической среде, и внутри организаций.

Немаловажными по воздействию являются и противоречия сотрудничества между Бюро и банками. Поэтому усовершенствование деятельности бюро кредитных историй следует начинать с согласования технических моментов сотрудничества: налаживания единства составляющих подсистем и элементов управления кредитными рисками; создания условий для реализации целей и заданий банка и Бюро в работе с заемщиками как открытой социально-экономической системы; обеспечения финансово-хозяйственной самостоятельности как банка, так и бюро кредитных историй.

Поскольку результаты работы Бюро оказывают существенное влияние на эффективность деятельности банков при осуществлении ими кредитных операций, считаем нужным внедрить в практическую деятельность фактор платности предоставляемой Бюро информации. Это поможет наладить сбор реальной и качественной информации, которую банки в дальнейшем смогут смело использовать в процессе кредитных отношений.

Также одной из первоочередных мер, способствующих развитию деятельности бюро кредитных историй, должно стать законодательное оформление всех нормативных документов, регулирующих их деятельность, и профессиональный подбор и расстановка кадров Бюро.

Именно решение обозначенных проблем будет способствовать надежности и качеству информации о каждом из заемщиков.

Ключевые слова: рынок кредитных услуг, кредитный риск, бюро кредитных историй, кредитная история, пользователи кредитной истории, заемщик.

Annotation

Bechko P. K., Mielnik Y. N., Barabash L. V.

Credit Bureau as the Primary Means of Minimizing Credit Risks

The development of market relations and the economy globalization in the credit services market help increase the number of loan products. However, due to this expansion the competition of banks intensifies, that are forced to function under the conditions of the large risks of failure to return borrowed funds, that, in turn, triggers them to apply an aggressive credit policy. As a consequence of everything mentioned above, there is an urgent need for regular information exchange between credit institutions.

Based on the fact that the main factor of the credit policy is the assessment quality of the potential borrowers, the latter is formed by every credit institution by applying credit histories that are stored in banks. Exactly this allows banks reduce the credit risk level.

In the economically developed countries, the problems associated with the lack of information about borrowers, are solved with the help of special database - credit bureaus. The special regime of the restricted access to the information, which opens only for a limited number of users, is set in these institutions.

The credit bureaus are special as they accumulate the information about each physical or

legal person, who at least once used borrowed funds. Wherein, the most valuable facts are the solvency of the borrower, the timeliness and completeness of their debt payment. That is why, in the modern conditions of the banking system functioning, a credit bureau is its mandatory and integral part, which primarily contributes to the preservation of its efficiency, durability and security.

It should also be noted that one of the main factors of cooperation between credit bureaus and banks is their mutual interest. Banks, on one side, provide information on borrowers, and the bureau, on the other side, accumulates the information and distributes it between banks.

At the same time, at the present stage of the credit bureaus functioning, the influence of both stimulating and constraining factors is felt, the ones that exist in the external legal and economic environment and within organizations.

The contradictions of the cooperation between the bureaus and banks are also of no smaller importance. Therefore, the improvement of the credit bureaus activities should start with the harmonization of the technical cooperation issues: the establishment of the unity components of the subsystems and elements of the credit risk management, the creation of the conditions for the realization of the goals and tasks of the bank and the bureau to work with their borrowers as an open social and economic system, the provision of the financial and economic independence of both the bank and the credit bureau.

Since the results of the bureau have a significant impact on the effectiveness of the banks activities in the performance of the credit transactions, we consider it necessary to introduce into the practice the factor of payment for the information provided by the bureau. This will help to ensure the collection of the real and qualitative information, that banks will be able to safely use in the process of their credit relations in the future.

One of the primary measures to promote the development of credit bureaus should be the legislative registration of all the regulatory documents governing their activities, and the professional selection and placement of the Bureau personnel.

The solution of the designated problems will contribute to the reliability and quality of the information about each borrower.

Keywords: lending services market, credit risk, credit bureau, credit history, credit history users, borrower.

УДК 631.1.016 : 303.43

РЕАЛІЗАЦІЯ ОБҐРУНТОВАНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

**В.В. Гарбар, кандидат економічних наук
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»**

У статті досліджено умови відтворення виробництва у фермерських господарствах, за яких забезпечується конкурентоздатність їхньої продукції. Проаналізовано науково обґрунтовані стратегії та показники розвитку залежно від досягнутого ними рівня сталості. Значну увагу приділено визначенню стратегічних цілей та напрямів розвитку фермерських господарств.

Ключові слова: фермерське господарство, сталий розвиток, циклічність, хвилеподібність, відтворення, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Важливим чинником розвитку аграрного сектору економіки України є успішно функціонуюче сільськогосподарське виробництво, у якому вагоме місце відводиться фермерським господарствам.